

12. september 2006. PM.

Om vedtekter for NMR og nytt standardreglement for nasjonale fagråd

Universitets- og høyskolerådet (UHR) har den 21. november 2005 vedtatt et nytt standardreglement for nasjonale fagråd, med noen justeringer den 28. juni 2006. Vi er nødt til å bestemme oss for hvordan våre vedtekter skal samordnes med det nye standardreglementet. Forrige gang vi hadde en tilsvarende prosess var i 2000, etter at Universitetsrådet og Høyskolerådet var blitt slått sammen til UHR. Den gangen var det en litt krevende prosess for oss, og det vil det kunne bli denne gangen også. Hovedgrunnen er vår spesielle historie og bakgrunn, som gjør at vi favner mer enn bare det nasjonale fagrådet. Fra UHR er man klar over vår situasjon, og ønsker at vi sender inn et forslag til vedtekter som de kan ta stilling til.

Historisk bakgrunn

NMR ble opprettet i 1972 som et *frittstående, rådgivende organ*, og denne formuleringen er fremdeles å finne i våre vedtekter. I årene etter 1972 tok man kontakt med universitetene enkeltvis, og fikk formalisert en status som rådgivende organ.

På 1980-tallet etablerte Universitetsrådet nasjonale fagråd og vedtok standardreglement for dem. NMR tok på seg oppgaven som nasjonalt fagråd i 1992 ved å etablere et Universitetsutvalg som en delmengde av NMR. Se årsmøtoreferatet fra 1992, som ligger på www.mi.uib.no/nmr/referat/.

Sammenslåingen av Universitetsrådet og Høyskolerådet til UHR gjorde at standardreglementene ble reviderte, og NMR tilpasset sine vedtekter til dette. Se årsmøtoreferatet fra 2000.

Overordnet spørsmål

Det nye standardreglementet fra UHR inneholder endringer på flere punkter (se nedenfor). Før vi begynner å skrive om våre vedtekter, er det imidlertid et overordnet spørsmål som vi må ta stilling til, og som vi ber representantene å drøfte i sine organisasjoner før årsmøtet.

Er det behov for å opprettholde den tohodete organisasjonsmodellen med NMR som både frittstående organ og nasjonalt fagråd under UHR, eller kan vi fungere like godt med bare en hatt, dvs. som nasjonalt fagråd under UHR?

Styret har ikke inntatt noe fast standpunkt i denne saken. Spørsmålet har flere sider, og vi mener det er riktig å innhente medlemsinstitusjonenes syn først. Vi oppfatter imidlertid den eksisterende ordningen som delvis historisk betinget, og at det er riktig å diskutere den når vi uansett må gjennomføre en mer omfattende gjennomgang av vedtektene.

Det mest naturlige argumentet for å vurdere en endring fra dagens ordning her, er det noe uryddige ved å ha to forskjellige organisasjoner under ett tak. Det er strengt tatt nødvendig i hver enkelt sak å forholde seg til hvorvidt man agerer som NMR eller som nasjonalt fagråd. På den andre siden er det viktig å ta tilbørlig hensyn til de organisasjonene som i dag er med i NMR, og som gir NMR bredde og styrke. Vi er ikke interessert i å skyve noen av disse fra oss, uansett deres forhold til Universitets- og høyskolesektoren.

Det er også sterkt ønskelig at NMR forblir et organ som arbeider for matematikkfagets stilling i sin alminnelighet, og ikke bare ut fra behovene til UH-sektoren. Tidligere var formålsparagrafen for det nasjonale fagrådet (§ 2) en begrensning, men den har nå blitt mer åpen og utgjør kanskje ikke lenger noen direkte hindring.

Prosess

Uansett hvilket hovedalternativ årsmøtet faller ned på, vil det være behov for endringer i vedtektene og for godkjenning av UHR. Dersom vi ønsker å ha betydelige avvik fra standardreglementet, må vi regne med å gå en runde eller to med UHR etterpå. Vi foreslår derfor at årsmøtet fatter vedtak om nye vedtekter, men at de ikke trer i kraft før UHR har godkjent dem, og at dersom UHR krever endringer så vil saken bli lagt frem på nytt for årsmøtet 2007.

De viktigste praktiske endringene er spørsmålene om representasjon og om funksjonstid for representantene. Dette vil imidlertid ikke ha konsekvenser før oppnevning av nye representanter våren 2008, slik at den skisserte prosessen ikke bør skape problemer for oss her.

Viktige forskjeller mellom matematikkrådet og fagrådet

Det er 7 institusjoner i NMR med til sammen 8 representanter som ikke er og som ikke kan være medlemmer av det nasjonale fagrådet, i følge standardreglementene til UHR. Dette er

Norsk matematisk forening (NMF), Lektorlaget, Utdanningsforbundet, Statistisk Sentralbyrå (SSB), Norsk Regnesentral (NR), SINTEF anvendt matematikk, Landslaget for matematikk i skolen (LAMIS).

Alle disse organisasjonene er svært verdifulle for NMR, og bidrar til at vi kan belyse viktige saker fra flere sider. SSB, NR og SINTEF gir oss kontakt med forskningsinstitusjoner i matematikk med tettere bånd til næringslivet enn det universitetsmiljøene normalt kan by på, og NMF har viktige internasjonale kontakter gjennom det nordiske og det europeiske samarbeidet. Lektorlaget, Utdanningsforbundet og LAMIS bidrar til at fagmiljøer med god kjennskap til situasjonen for matematikkfaget i grunnskole og videregående skole er representerte i rådet. Nettopp den brede representasjonen blir ofte trukket frem som styrken til NMR, ved at faglige diskusjoner blir allsidige og mer konstruktive.

Dagens ordning er at disse institusjonene er medlemmer av NMR, men ikke av det nasjonale fagrådet. De har derfor ikke stemmerett i saker som behandles som fagrådsaker. Standardreglementet åpner for å gi slike institusjoner status som *faste observatører* (§ 4). Spørsmålet er om dette oppfattes som likeverdig med dagens ordning.

Også når det gjelder arbeidet i styret i NMR, ønsker vi at synspunktene fra disse organisasjonene skal ha god mulighet til å bli hørt. Vi har i dag et styre hvor leder, nestleder og *flertallet* av representantene skal velges blant representantene i fagrådet, og dette har gjort det mulig å inkludere representanter fra disse organisasjonene. Standardreglementet omtaler et arbeidsutvalg i stedet for et styre (§ 5), og sier at dette skal velges blant representantene til fagrådet. Det bør imidlertid her være mulig med en ordning lignende dagens, hvor det er de styrepraesentantene som også er fagrådrepresentanter som utgjør arbeidsutvalget for det nasjonale fagrådet.

Det er i dag en klar forskjell mellom NMR og standardreglementet når det gjelder representasjon fra universitetene. I de nasjonale fagrådene har universitetene maksimalt to representanter hver, mens tre av universitetene har tre eller fire representanter hver i NMR. Argumentet for denne ordningen har vært at de matematiske miljøene her er store og heterogene, og at det i tillegg er krav om at de skal være representert ved faglig ledelse (§ 3). Det har derfor vært ønskelig med en større representasjon herfra for å sikre at representanter fra de viktigste hovedretningene (ren, anvendt, statistikk) er til stede og kan delta i debattene ved fagrådsmøtene. Også dette må eventuelt sikres ved bruk av faste observatører (eller unntak fra standardreglementet).

Viktige endringer i det nye standardreglementet

Her er det gjort rede for endringer som må foretas temmelig uavhengig av hvilken løsning som blir valgt på spørsmålet ovenfor.

- Representasjonstiden er endret fra to eller tre år (NMR har her brukt to år) til fire år. Studentrepresentasjonene utnevnes som før med en periode på ett år. (§ 3)

Kommentar: For ikke å skifte ut hele NMR på en gang, kan det være naturlig at halvparten av representantene blir utnevnt annethvert år.

- Standardreglementet fra 1999, som var det NMR implementerte i 2000, inneholdt en passus om at universitetene sammen med de vitenskapelige høyskolene skal normalt ha minst halvparten av representantene i fagrådet. Dette er bakgrunnen for den rotasjonsordningen for høyskolerepresentantene som NMR har i sine vedtekter. Passusen ble fjernet i standardreglementet fra 2000, og den er heller ikke med i det nye standardreglementet. Det som nå gjelder er at høyskoler som tilbyr minst 60 studiepoeng innen det aktuelle faget har rett til representasjon. Vi må derfor vurdere høyskolerepresentasjonen i det nasjonale fagrådet på nytt. (§ 3)
- I det gamle standardreglementet må eventuell representasjon fra private høyskoler avgjøres av Universitets- og høyskolerådet. Det som nå gjelder er at høyskolen må ha institusjonsakkreditering. (§ 3)
- Bestemmelsene om arbeidsutvalg for fagrådet er utdypet i det nye standardreglementet. Arbeidsutvalget kan nå ha 3-5 medlemmer, og en av studentrepresentantene *skal* være medlem. Det står ingenting om vararepresentanter her, men det kan neppe oppfattes som et forbud mot slike. (§ 5)

Kommentar: Som nevnt ovenfor, er styret for NMR formelt arbeidsutvalg for det nasjonale fagrådet.

- Fagrådet har fått nye oppgaver ved å fungere som karakterpanel og ved å følge opp arbeidet med vitenskapelig publisering og formidling. (§ 2)
- Det gamle standardreglementet sa at høyskolerepresentanter formelt ble utpekt av UHR etter anbefaling fra fagrådet. Denne passusen er nå fjernet, og har vel aldri hatt noe reelt innhold, men det er nå ikke helt tydelig hvordan dette skal skje. For

universiteter og vitenskapelige høyskoler skal *grunnenhetene* hvor det drives undervisning og forskning utpeke representanter, mens det ikke er nærmere angitt for f.eks. statlige høyskoler. Siden de aller fleste statlige høyskoler har flere forskjellige fagmiljøer som alternerer om å representere høyskolen, har vi kontaktet høyskolen sentralt ved oppnevning. Er dette den ønskede fremgangsmåten? (Dette kan tenkes å ha betydning for hvordan kostnadene blir fordelt internt på institusjonen.)

- De siste årene har vi hatt en studentrepresentant oppnevnt av NSU, og en oppnevnt av den institusjon som organiserer årsmøtet. Standardreglementet nevner *studentorganisasjonene* i (§ 3), og NSU og StL i (§ 9).
- Våre vedtekter sier at møte skal holdes hvis 1/3 av medlemmene krever det, mens standardreglementet sier at det er nok med 25 %. (§ 7)

Det vil også være nødvendig å foreta en rekke endringer av mer redaksjonell art, som det ikke er gjort rede for her.